

Zondag 19 mei 2024
vijftigste Paasdag: Pinksteren

Lezing uit de Torah: Genesis 11,1-9

Gezongen Schrift: 'Ik stort mijn Geest op ieder...'
(naar Joël 3; t. Marijke de Bruijne; m. Chris van Bruggen;
Zangen van zoeken en zien 495)

Lezing uit de Handelingen: Hnd 2,1-13

*Lied: 'Zij zit als een vogel...': **lied 701***

Overweging

Pinksteren, een heerlijk feest! zei Feije. Ik zie het als de omkering van de toren van Babel. Een geliefd thema voor mij. In het Pinksterverhaal worden mensen weer bij elkaar gebracht. Maar niet om hun toren van eigendunk weer op te bouwen, hun ego, hun machtsbolwerk.

Feije ziet linken met ons verleden: ons koloniale en racistische denken. Ons westerse superioriteitsgevoel. Dát is het niet wat mensen in het Pinksterverhaal bij elkaar brengt. Nee, juist het tegenovergestelde! Ze zijn bijeen rond de opgestane gekruisigde. Ze worden niet bij elkaar gebracht om hun meerderwaardigheidsgevoel te voeden – maar om zich door de Geest te laten aanwijzen wat er nog meer in hen schuilt: een talent tot liefde. Tot verbondenheid. Tot trouw. Tot mildheid. Tot mededogen. Tot verstaan van elkaar, over alle grenzen heen. Een gave van God die onze ziel groot maakt en niet ons ego. Die een cadeau is. Een geschenk.

Twee verhalen over taal. Over elkaar verstaan. Over als mensen samen in de wereld zijn. Twee contrastverhalen. Ze proberen ons iets te leren over het leven. Over God. Over hoe Gods Geest in en om ons aanwezig is.

Of je jezelf nou christen noemt of niet, of je in God gelooft of niet – dat maakt eigenlijk niet uit: deze twee verhalen naast elkaar houden een spiegel voor. Ze laten zien hoe we kunnen zijn. Welke weg je kunt kiezen. Wat er dan op je pad kan komen.

Net vóór Pinksteren is ons kabinet tot stand gekomen. Wat zou het mooi zijn als al die Tweede Kamerleden

konden beginnen met een retraite in een hutje op de hei. En als ze dan deze twee verhalen zouden lezen. Zouden uitspelen, zodat ze zelf deel ervan worden. Ze zouden herkauwen. Zichzelf en elkaar er vragen over zouden stellen...

Wat zou dat doen met hoe ze elkaar verstaan? Wat zou dat doen met de plannen in het regeerakkoord, dat akkoord dat een toren van Babel wil bouwen, dat gebaseerd is op irreële wensen en verlangens?

Die toren van Babel – wat spreekt die tot de verbeelding. Kunstenaars hebben zich er enthousiast op gestort. Zie bijvoorbeeld deze toren van de Meester van Bedford. **DIA 1** Hij illustreerde bijbels. Deze illustratie is ergens tussen 1410 en 1430 gemaakt. Je ziet hoe de tekenaar het bouwen schematisch weergeeft. En ook hoe hij een soort middeleeuwse Jan van Haasteren lijkt. Er gebeurt van alles. Vooral gevechten. Onderaan wordt stug doorgewerkt. Bovenin de toren gaat van alles mis. Mensen gaan elkaar te lijf. Eentje valt ondersteboven naar beneden. Er vliegen zelfs twee engelen rond die met pikhouwelen de boel kapotslaan.

Een andere manier van schilderen laat Pieter Bruegel de Oude zien. **DIA 2** Deze toren lijkt deels in de rotsen te zijn uitgehouwen. Hier en daar zie je kleine huisjes die door de bouw van de grote toren lijken te worden opgeslokt. Links op de voorgrond zie je een vorst die komt inspecteren. Gewone arbeiders knielen voor hem. Er is duidelijk een hiërarchie.

Pieter Bruegel de Oude schilderde in hetzelfde jaar, 1563, ook nog een kleiner doek, dat ging 'de kleine toren van Babel' heten – deze. **DIA 3** Hier is de toren compleet verlaten, de mensen zijn vertrokken, de bouw is gestaakt... Een troosteloos gezicht. (Korte stilte...) Ook Hendrick van Cleve III schilderde de toren. **DIA 4** Ook in 1563. De schilders deden hun best om de bouw inzichtelijk te maken. Ze schilderden diepte in hun schilderij. In dit schilderij van Hendrick van Cleve zien we honderden mensen aan het werk. Er lijkt zelfs geflaneerd te worden op de rondgangen. Alsof mensen komen toelopen om dit kolossale bouwwerk te bekijken. En ook deze schilder laat rechts vooraan zien hoe het werk wordt geïnspecteerd.

We kunnen het zien: de schilders situeren het verhaal in hun eigen tijd. Daarmee zeggen ze: wij zijn die mensen die de toren bouwen. Hoe hoger je zit, zegt de Meester van Bedford, hoe meer strijd en haantjesgedrag en elkaar afrekenen op fouten. **ZWARTE DIA**

Met Pinksteren wordt die toren omgekeerd. Naar het voorbeeld van Jezus komt er begrip in plaats van strijd. De Geest zorgt voor inzicht in plaats van zwart-witdenken. Mensen zetten zich niet af tegen de ander maar verbinden zich met elkaar. Het ego doet een stapje terug. Je zet niet meer jouzelf in het middelpunt, maar God. Geen betere manier om dit te vieren dan door samen te eten, zeiden de eerste christenen.

Dit klinkt mooi en genoeglijk. En lezen we het verhaal uit de Handelingen, dan is dat ook zo. Maar hoe doe je dit? Hoe keer je zo'n toren om? Hoe leren we het ego-denken af? Hoe laten we het waaien van de Geest binnen? En dan is er nog de vraag: willen we dat ego-denken loslaten? En kunnen we dat wel? Het is bepaald niet eenvoudig. Keer maar eens een toren om – die ziet er allesbehalve stabiel uit... **DIA 5** (Korte stilte...)

Zonder ego kunnen we niet groeien. **ZWARTE DIA** Kunnen we ons niet ontwikkelen. Je moet je bewust zijn van je ik, van wie je bent en wat je wilt en waar je naar verlangt. En daarvoor moet je zelf in het middelpunt van je eigen leven staan. Dat kan niet anders.

Maar er zijn wel nuances mogelijk.

Er zijn momenten waarin we onszelf vergeten. Waarin we alleen maar *zijn* – en niet teveel denken.

Het kan je overkomen als je in de natuur bent. Als je de vogels hoort en het jonge groen ziet. Of juist als het stormt en de enorme kracht van de wind al je aandacht vraagt.

Het kan gebeuren als je met een hobby bezig bent. Als je fietst of wandelt. Als je puzzelt. Als je een boek leest. Als je met iemand een fijn gesprek hebt. Als je in beslag genomen wordt door je kinderen of je kleinkinderen. Dat is genieten. Je gaat helemaal ergens in op en houd je even niet bezig met wie je bent en wat je doet en of alles wel goed gaat en wat voor zorgen dan ook. Je ge-niet, je bent er even niet, bij wijze van spreken.

Je kunt het ook oefenen. Bijvoorbeeld door te mediteren. Je aandacht richt op je ademhaling of op een punt voor je. En telkens als je gedachten afdwalen, ze rustig en zonder oordeel weer terugbrengen naar je concentratiepunt – je ademhaling; het punt voor je.

Op zulke momenten kan de Geest bij je binnenwaaien. Kan een vonk in je gaan branden en een vlam worden.

DIA GLASKUNST VAN LIESBETH GEELHOED Zoals het kunstwerk van Liesbeth Geelhoed laat zien. Dan kan een gevoel van blijheid door je heen stromen. Van licht. Van vertrouwen.

Vaak zijn we het zelf die dat waaien van de Geest in de weg zitten. Als we verkrampd zijn; soms kan het je ineens overkomen, een golf van kram die door je heen gaat, angst dat iets niet lukt, angst dat iets niet goed gaat. We zitten de Geest in de weg als we krampachtig bezig zijn om alles in de hand te houden. Als we bang zijn en ons door onze angst laten sturen. Dan bouwen we onze eigen toren van Babel. Om maar grip te houden. Om maar niet los te hoeven laten.

Ik ken het zelf maar al te goed. Zoals wanneer ik me op een kerkdienst voorbereid. Er is bijna altijd een fase van verkramping. Dan denk ik: het wordt niks, ik bak er niets van. Het lukt niet. Ik weet niet hoe ik de woorden moet vinden. En ik weet ook niet waar het heen moet. Waarom doe ik dit? Waarom doe ik mezelf dit aan, vraag ik me dan af.

Gelukkig komt er dan ergens ook wel een volgende fase. Alsof die verkramping uiteindelijk ook niet vol te houden is. Een fase waarin ik half wanhopig denk: het moet maar zo. Het is wat het is, het is niet anders. Waarin ik halve gedachten ga opschrijven, op hoop van zegen. Ik denk dat dat het moment is waarop ik ophoud mijn toren van Babel te bouwen. Misschien maak ik dan wel een beetje meer ruimte voor de Geest.

Dáár is de Geest naar op zoek, vermoed ik: naar een landingsplek die kan ontstaan wanneer wij door de verkramping heengaan en die kramp uiteindelijk loslaten. Wanneer we met open ogen en oren en hart onze armen spreiden met de handpalmen naar boven: ik weet het niet God, help me.

Het is niet te vangen. De Geest is niet te vangen. Konden we dat maar..., denk ik wel eens. Maar dat kunnen we niet. Het is een voortdurend leren om open te staan. Om vertrouwen te hebben. Telkens weer terug naar de aarde; telkens opnieuw stoppen met bouwen aan die toren van eigenmacht, irreële wensen, luchtkastelen, valse verlangens. Om ons door de Geest te laten aanwijzen wat er nog meer in ons schuilt: een talent tot liefde. Tot verbondenheid. Tot trouw. Tot mildheid. Tot mededogen. Tot het verstaan van elkaar.

Muziek

Lied: 'Als de wind die waait met vlagen': lied 700